

ПРАГМАТИЧНИЙ АСПЕКТ ВИРАЖЕННЯ ОЦІНКИ В НІМЕЦЬКОМОВНОМУ ДІАЛОГІЧНОМУ ДИСКУРСІ

К. В. Січкач

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Оцінка – феномен свідомості, що перебуває в тісному взаємозв'язку з аксіологічною категорією оцінки, що відображає наслідок пізнання цінності явищ довкілля. Оцінний підхід до життєвих фактів, сприймання їх крізь систему власних чи загальноприйнятих цінностей, норм та законів притаманні кожній людині [2, 1].

Питання про визначення поняття "оцінка" в мовознавстві залишається суперечливим. Труднощі у визначенні цієї категорії полягають у тому, що це явище є різноаспектне і пов'язане з різними галузями науки, має свою галузеву інтерпретацію. У лінгвістиці категорія оцінки визначається як позитивна або негативна кваліфікація предмета думки, як судження мовця, його відношення – схвалення / несхвалення, бажане / небажане, захоплення тощо. Оцінка – це результат процесу оцінювання [3, 1].

Варіативність оцінних мовленнєвих кроків виражена наявністю мовленнєвої експліцитної та імпліцитної номінації, що містить оцінну семантику. Під час здійснення мовленнєвої діяльності виникає об'єднання усіх типів ходів у мовленнєвій взаємодії, а вони, в свою чергу об'єднуються в транзакції. Саме так і створюється ієрархія мовленнєвої діяльності діалогічного дискурсу: повідомлення (мовленнєвий акт) мовленнєвий хід – мовленнєва взаємодія мовленнєва транзакція [4, 312]. Оцінка може даватися за різними ознаками (істенність / не істенність, важливість / неважливість), однак основна сфера значень, які зазвичай відносяться до оцінних, пов'язана з ознакою «добре / погано» [1, 12].

Інформація, закодована у висловленнях діалогічного дискурсу мовними засобами, не однорідна за ступенем легкості й декодування. Певна частина оцінних повідомлень у мовленні представлена експліцитно, за допомогою лексичних засобів (часто оцінні, або ті які містять оцінну семантику), безпосереднього передавання оцінки [5, 136].

Експліцитні оцінні номінації у фрагментах німецькомовних діалогічних дискурсів представлені експресивами, до яких входять не лише імена, а й форми їхніх уживаних предикативів. Напр.: «*Irgendwie bist du ganz besonders, Leska... Weißnichtwie*» (6, 42). Позитивна експліцитна оцінка стосується власне адресата, й виражена не тільки окремими лексемами з позитивним значенням, а й інтенсифікатором *ganz*, що використовується з наміром підсилення оцінного значення.

Оцінка також може часто виражатись за допомогою прислівників: «...*Es ist alles so schön hier, so unfassbar schön. Schau das schimmernde Licht auf den Wellen, das sich ständig bricht neu ersteht, schau diese versunkene Stadt, die in ihrem nächtlichen Gewand so unglaublich schön aussieht, so unwirklich wie eine gigantische Theaterkulisse...*» (6, 60). Неодноразове повторення *schön* (красиво), інтенсифікаторів *unglaublich, unwirklich* (надзвичайно), *unfassbar* (неймовірно) та частки *so* підсилюють емоційне забарвлення та позитивну оцінку ситуації.

Експліцитність вираження оцінки в німецькомовних художніх діалогічних дискурсах може підсилюватись предикатами думки, такими, як *denken, meinen, finden, glauben* та ін., напр.: «*Ich für meinen Teil finde XS attraktiver*» sagte Leska und streckte ihm das Geldbündel hin... (6, 31); «*Die finde ich prickelnd.*» «*Und du?*» «*Ich finde es prickelnd, mit dir jetzt nach Italien zu fahren und irgendwo am Meer ein Glas Rotwein zu trinken...*» (6, 37).

Експліцитна оцінка в дискурсі може бути виражена іменниками, значення яких розкривається в дискурсі, напр.: «*Hast du diesen Hund eigentlich aufgenommen, von dem du mir neulich erzählt hast ?*» «*Noch nur so ein nutzloses Vieh*», *schimpfte Kurt und winkte zum Tresen*» (6, 22) Негативне ставлення адресанта до об'єкта обговорення (собаки) виражає іменник *Vieh* (худоба) в поєднанні з прикметником *nutzloses* (безтолковий) та інтенсивами *noch nur so ein*, що додають експресивності оцінці.

Отже, не викликає сумніву твердження про соціальну обумовленість оцінки. Її інтерпретація залежить від норм, прийнятих в тому чи іншому суспільстві. Так, світобачення та світовідчуття, соціальні інтереси та мода, престижність та неприйняття формують та деформують оцінку. Таким чином, інтерпретація включає фактор адресата та комунікативну мету конкретного мовленнєвого акту.

Список використаних джерел:

1. Вольф, Е.М. Функциональная семантика оценки / Е.М. Вольф. – М.: Наука, 1985. – 256 с.
2. Захарова Л.М. Категорія оцінки в сучасних лінгвістичних дослідженнях [Електронний ресурс] / Л. М. Захарова – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/3_ANR_2015/Philologia/3_186199.doc.htm.
3. Малярчук О. В. Засоби вербалізації категорії оцінки в сучасній англійській мові [Електронний ресурс] / О. В. Малярчук – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/3_ANR_2015/Philologia/3_186199.doc.htm.
4. Овсієнко Л. О. Суб'єкт та об'єкт оцінки у діалогічному дискурсі (на матеріалі німецької художньої прози) / Л. О. Овсієнко // Наукові записки. Серія : Філологічні науки (мовознавство): у 5 ч. – Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2010. – Вип. 89 (5). – С. 311–315.
5. Овсієнко Л.О. Експліцитно виражена оцінка в контексті німецькомовного діалогічного дискурсу / Л.О. Овсієнко // Мовознавчий вісник : зб. наук. пр. – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2015. – Вип. 20. – С. 136-140.

Список джерел ілюстративного матеріалу

6. Hauptmann, ZmwLi: Hauptmann G. / Gabi Hauptmann. – В. : Piper Verlag GmbH, 2015. – 241 S.

Науковий керівник: к.філол.н., доцент Л. О. Овсієнко

PHONETISCHE BESONDERHEITEN DES HOHENLOHISCHEN

A. Y. Syvohorla

Nationale Bogdan-Chmelnytzkyj-Universität Tscherkasy

Ein **Dialekt** auch als Mundart bezeichnet, ist eine lokale oder regionale sprachliche Variante der Sprache.

In diesem Artikel geht es um Besonderheiten der Laute und Konsonanten des Hohenlohischen Dialektes. Hohenlohisch wird im Norden Baden-Württembergs gesprochen. Hohenlohisch ist Teil der Ostfränkischen Dialektgruppe. Dieser Dialekt ist üblicherweise auf Landkreis Schwäbisch Hall, der Hohenlohekreis und das Gebiet des ehemaligen Landkreises Mergentheim weitverbreitet [1, 12].

Es wurde von uns die alltägliche Sprache des Dialektes analysiert und folgende Merkmale festgestellt:

1. Monophthongierung des Diphthonges **au**:

Hohenlohisch

[ʊf]

pass **uf**!

mach **uf**!

Hochdeutsch

[auf]

pass **auf**!

mach **auf**!

2. Diphthongierung der Vokale **a, o**:

Hohenlohisch

Hochdeutsch